

Tenslotte zijn er nog specifieke kaarttekenprogramma's. Het enige wat deze programma's doen is het plotten van verspreidingsgegevens op kaart. Voorbeelden zijn EISMAP en STIPT.

ORDE (Jeroen Fokker/Oscar Vorst; NEV)

ORDE is een specifiek entomologisch programma. Het is gebaseerd op een goede database, met veel mogelijkheden om de oorspronkelijke gegevens terug te halen. De kaarttekenmogelijkheden zijn goed. Het programma is sterk gericht op veldgegevens, en minder op het invoeren van collectiegegevens. Het programma biedt weinig mogelijkheden voor het bewerken en het vergelijken van gegevens.

FAUNANAL (Mark van Veen)

FAUNANAL is ook een specifiek entomologisch programma. De database is zeer eenvoudig, met weinig database-bewerkingen. Het programma is specifiek gericht op het uitwerken van de gegevens. De uitwerkmogelijkheden zijn: verspreiding (kaarten, deelgebieden, similariteit, clusteren); vliegtijden en jaren (histogram, tijdreeksanalyse, lopend gemiddelde, man/vrouw); Oecocode (alleen EIS-oecocode)(histogram, lijst); plant (histogram, lijst); referenties (vergelijking van de soort met andere (groepen van) soorten).

Koppeling gegevens

Bij het gebruik van verschillende computerprogramma's door verschillende mensen zijn twee vragen van groot belang:

* Is er uitwisselbaarheid tussen de verschillende programma's

* Hoe is de beheersbaarheid (status van de gegevensset)

De uitwisselbaarheid tussen programma's loopt vaak stroef. Dit komt enerzijds doordat de conversie tussen de programma's niet eenvoudig is. Anderzijds zijn de coderingen vaak niet gelijk. Een typisch voorbeeld hiervan zijn de verschillende oecocodes die in gebruik zijn.

De beheersbaarheid van de dataset omvat vragen als "Wie is eigenaar van de gegevens"; "Wie is beheerder van de gegevens"; "Is het bestand up-to-date"; "Welke gegevens(bestanden) zijn opgenomen"; "Zijn de gegevens (determinaties, coördinaten) gecontroleerd" en "Zijn alle coderingen consistent". Zolang alle bestanden op één plaats zijn, is dit redelijk te overzien. Als echter de bestanden over verschillende plaatsen verdeeld zijn, en er worden regelmatig gegevens uitgewisseld, dan moeten hierover goede afspraken zijn gemaakt.

In de toekomst moet zowel de uitwisselbaarheid als de beheersbaarheid van gegevensbestanden gestructureerd worden. De vraag is welke rol het bureau hierin kan spelen.

Wouter van Steenis

PGO-nieuws

De term PGO staat voor Particuliere Gegevensbeherende Organisatie. Dit betekent: organisatie die gegevens over verspreiding van planten of dieren in Nederland bewaard (en ook verzameld). EIS-Nederland is één van deze organisaties, net als Vlinderstichting, Floron, Sovon en nog ongeveer 10 andere organisaties.

Jaren geleden is het initiatief genomen om met al deze groepen, die voor een groot deel dezelfde belangen hebben, om de tafel te gaan zitten om ideeën uit te wisselen, gezamenlijke doelen gezamenlijk na te streven en op de hoogte te blijven van elkaars activiteiten.

Het los-vaste verband waarin het PGO-overleg de laatste jaren bestond, voldoet niet meer nu het IKC-natuurbeheer aan de gezamen-

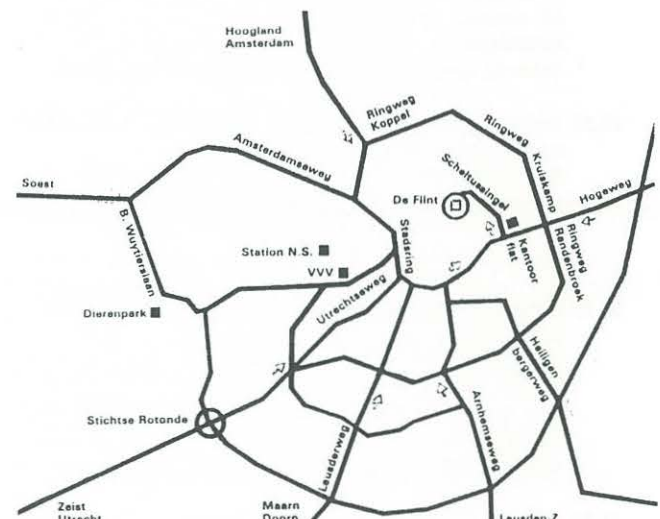
lijke PGO's opdracht wil geven tot het schrijven van een Jaarboek Natuur 1997. De geregeld opduikende gedachte een stichting van PGO's op te richten is hierdoor in een stroomversnelling geraakt. Besloten is dat de overkoepelende organisatie geen stichting wordt, maar een vereniging. Alle gegevensbeherende organisaties kunnen lid worden van de vereniging, die vermoedelijk als naam krijgt "Vereniging Flora en Fauna Onderzoek". De bevoegdheden van de vereniging zijn niet groot. Alleen als de aangesloten organisaties het willen zal de vereniging actie ondernemen. Als één van de organisaties het niet eens is met een actie, dan kan deze zich uitdrukkelijk distantiëren.

De eerste activiteit van de Vereniging is het organiseren van een dag waar alle PGO's zich aan 'het publiek' kunnen presenteren. Deze dag wordt op 9 december 1995 gehouden in de Flint te Amersfoort. Iedereen is er welkom. Het programma staat op pagina 12. Voor de lunch dient iedereen zelf te zorgen, er is wel een kantine.

Een andere activiteit is het coördineren van het al eerder genoemde Jaarboek Natuur 1997. Alle PGO's hebben de gelegenheid om (betaald) een bijdrage te leveren voor het Jaarboek. Het Jaarboek is begin 1997 klaar. Een derde activiteit is het opstarten van een BBS Natuur. Dit is een per telefoon bereikbare computer, waar informatie over de verschillende PGO's op te vragen is. Ook werkgroepen zouden hiervan gebruik kunnen gaan maken door informatie voor medewerkers op het bbs te plaatsen. Mogelijk zal dit bbs zich in de toekomst ontwikkelen tot een 'homepage'. Een homepage maakt deel uit van de elektronische snelweg. Hierdoor zijn er meer mogelijkheden, maar de prijs is ook veel hoger.

Het is mijn bedoeling om in elke Nieuwsbrief kort verslag te doen van de activiteiten van de Vereniging voor Flora en Fauna Onderzoek. Indien mensen meer (of sneller) geïnformeerd willen worden, laat mij dat dan even weten.

Wouter van Steenis

Cultureel centrum 'de Flint', waar de PGO-dag wordt gehouden, is gelegen aan de Coninckstraat 60, in het centrum van Amersfoort. (De Flint is bewegwijzerd).

Programma PGO-dag

(zie ook p. 11)

9.30 Zaal open, koffie.

10.00 Opening door **Bas van Leeuwen**, voorzitter **Vereniging Onderzoek Flora en Fauna i.o.**, tevens dagvoorzitter.

Inventarisaties door ca 15.000 vrijwilligers vormen de basis voor het overgrote deel van onze gegevens over flora en fauna in Nederland. Hoe organiseer je deze inventarisaties, opdat zij kunnen leiden tot bijv. verspreidingsatlassen, maar ook tot tijdreeksen en meetnetten? En hoe kunnen al deze gegevens worden gebruikt voor het opstellen van Rode Lijsten, en vervolgens voor de daadwerkelijke bescherming van onze bedreigde planten en dieren.

Dit vormt de rode draad voor een volle dag waaraan alle PGO's die lid zijn van de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna i.o. een bijdrage zullen leveren.

10.15 **Cees Groen (FLORON)**: De bijdrage van vrijwilligers aan de kennis over de verspreiding van hogere planten in Nederland.

In tegenstelling tot veel andere soortsgroepen wordt bij hogere planten veel inventarisatiewerk door provincies, onderzoekers, natuurbeschermingsorganisaties etc. gedaan. Diverse voorbeelden laten zien dat ook bij hogere planten de rol van vrijwilligers in het verzamelen van gegevens heel groot is.

10.35 **Thom Kuiper (Mycologische Vereniging)**: landelijke en regionale inventarisaties nu gebundeld in verspreidingsatlas paddestoelen.

De Mycologische vereniging heeft te maken met zeer veel soorten en betrekkelijk weinig 'kenners'. Van een groot aantal soorten paddestoelen is het toch gelukt alle gegevens over het vroegere en huidige voorkomen te bundelen in een verspreidingsatlas. De interpretatie van de gegevens kent vele haken en ogen, maar geeft toch duidelijke beelden te zien.

10.55 **Andre Aptroot (Kon. Nederl. Natuurhistorische Ver.)**: resultaten van het hommelproject.

De KNNV is er wederom in geslaagd met een landelijke actie zeer veel gegevens over, in dit geval, hommels te verzamelen. Onze kennis over hommels is in twee jaar tijd sterk toegenomen.

11.15 **Frank Saris (SOVON)**: een meetnet voor broedvogels: de eerste 10 jaar.

Het opzetten en runnen van een meetnet, SOVON heeft er al 10 jaar ervaring mee. De resultaten van deze tellingen zijn zeer waardevol; leerzaam is het vooral ook om inzicht te krijgen in alle problemen en onverwachte vragen van 'buiten' bij het opzetten en onderhouden van zo'n meetnet.

11.35 **Adriaan Gmelig Meyling (St. Anemoon)**: 10 jaar strandwacht-onderzoek aan zee-organismen.

De strandwachten lopen regelmatig een bepaald strandtraject. Ook in het ogenschijnlijk deels door toeval bepaalde aanspoelen van organismen aan het strand komen na 10 jaar duidelijke patronen naar voren.

11.55 **Andre Kaper (VLEN/SVO & VZZ)**: zoogdiermonitoring en de Rode Lijst voor zoogdieren.

Voor enkele soorten zoogdieren is een monitoringproject opgezet. In dit onderzoek wordt meegewerkt door vrijwilligers van andere PGO'S. Een goed voorbeeld van de mogelijkheden van samenwerking. De verzamelde verspreidingsgegevens van zoogdieren zijn gebruikt voor het samenstellen van een Rode Lijst. Een Rode Lijst wordt gemaakt op basis van vaste criteria, gezond verstand en vooral ook veel wikken en wegen. En wat kunnen we nu met deze Rode Lijst?

12.15 Lunchpauze

13.45 **Baudewij Odé (EIS-Nederland)**: de Rode Lijst van krekels en sprinkhanen.

Het opstellen van een Rode Lijst wordt moeilijker naarmate er minder gegevens beschikbaar zijn van een groep soorten. De uitkomst is vaak van te voren bij kenners wel duidelijk, maar hoe maak je die kennis hard!

14.05 **Joop Kuchlein (TINEA)**: naar een Rode Lijst voor microlepidoptera.

Is een Rode Lijst wel voor iedere groep haalbaar? Hoe verzamel je voldoende gegevens voor een relatief onbekende groep als microlepidoptera? Een actieplan voor de komende jaren!

14.25 **Walter van Wingerden (Ned. Entomol. Ver.)**: insecten en natuur ontwikkeling.

Veel soorten insecten zijn sterk bedreigd en bij de vele natuurontwikkelingsprojecten wordt vaak gesteld dat het voor gestelde extensieve beheer juist voor insecten ook van belang is. De werkelijkheid is genuanceerder. Problemen en oplossingen bij het beschermen van soorten.

14.45 Theepauze.

15.15 **Kars Veling (De Vlinderstichting)**: Vlinderbescherming, van landelijk tot in de achtertuin.

Op welke wijze worden inventarisatiegegevens gebruikt voor daadwerkelijke maatregelen voor behoud en herstel van dagvlinders? De concrete voorbeelden van soortenbescherming zijn ook voor andere diergroepen bruikbaar.

15.35 **Rob Lenders (RAVON)**: Bescherming van amfibieën en reptielen.

Er is de laatste jaren veel ervaring opgedaan met concrete maatregelen voor het behoud van amfibieën en reptielen. Het gaat hierbij niet alleen om het graven van poelen, maar ook over de inrichting en het beheer van de omgeving.

15.55 **Kok van Herk (Bryol. & Lichenol. wg)**: bedreiging en bescherming van korstmossen op hunnebedden en dijken.

Op hunnebedden en dijken langs het IJsselmeer komen zeer bijzondere soorten korstmossen voor. De lezing gaat over de bedreiging van deze soorten en hoe er concreet kan worden gewerkt aan de bescherming ervan. Dit betekent soms letterlijk de handen uit de mouwen!

16.15 Afsluiting door de voorzitter.